

ДЕЯКІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Максименко Н.В., Іотова І.М.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто проблеми мовленнєвого розвитку іноземних громадян на початковому етапі навчання. Доводиться важливість формування навичок аудіювання в процесі мовної підготовки в умовах дистанційного навчання. Демонструються приклади аудіювання як активного виду мовленнєвої діяльності, зокрема метод від простого до складного, що сприяє розумінню потоку мови й формує навички спілкування.

Ключові слова: аудіювання, лінгвокраїнознавство, мовленнєва діяльність, комунікація, діалог.

The problems of speech development of foreign students at the initial stage of training in the educational and scientific center are considered in the article. Listening in the process of language training is important in a distance learning environment. Examples of listening as an active type of speech activity are demonstrated, in particular, a method from simple to complex, which contributes to understanding the flow of speech and forms speech communication skills.

Key words: listening, linguistic and regional studies, speech activity, communication, dialogue.

Якісна підготовка спеціалістів, фундаментальність знань і доступність вищої освіти є факторами, які впливають на вибір іноземними громадянами закладів вищої медичної освіти України. Оволодіння іноземною мовою як інструментом навчання – очікуваний, трудомісткий процес для іноземних громадян, які вирішили здобувати фахову вищу освіту в Україні.

У процесі навчання іноземних студентів нерідко виникають труднощі, пов'язані з розумінням і осмисленням навчальних предметів, що безпосередньо залежить від рівня володіння мовою. Викладачі мови навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян створюють умови для якісного оволодіння слухачами іноземною мовою шляхом формування психологічної мотивації й мовної компетенції. Проблеми, пов'язані з необхідністю адаптації в новому лінгвокультурному середовищі, яким є Україна для іноземців, особливо гостро постають перед іноземними громадянами в перші місяці навчання. На початковому етапі комунікативні проблеми допомагає вирішити лінгвокраїнознавство після ознайомлення з фонетичною й інтонаційною системами української (російської) мови, а також отримання елементарних знань про граматику.

Культурно-історичні традиції різних країн, носіями яких є іноземні слухачі, зумовлюють їхній менталітет. Ігнорування національно-культурної специфіки поведінки, незнання причин, які лежать у її основі, можуть стати причиною комунікативних проблем. Розуміння ж звичок і культури представників різних країн дає можливість установити психологічний контакт усередині групи, між слухачами й викладачем, що сприяє глибшому засвоєнню знань і створенню творчої атмосфери навчання.

З огляду на багатонаціональні за складом групи першими кроками до пошуку і встановлення комунікативних контактів є бесіди «Розкажи про себе» з поступовим ускладненням і розширенням запитань від «Як Вас звуть?», «Звідки Ви приїхали?» до розгорнутих діалогів на теми «Моя сім'я», «Мій новий друг», «Моє рідне місто», «Моя рідна країна» тощо.

Практика використання лінгвокраїнознавчого матеріалу доводить, що іноземні громадяни в стислі терміни долучаються до спілкування мовою, що вивчається, активніше засвоюють побутову лексику, легше долають мовний бар'єр.

Метою даної статті є порушення проблеми формування навичок розуміння мови на слух – аудіювання – у процесі мовної підготовки іноземних громадян на початковому етапі, зокрема в умовах дистанційного навчання.

Сприйняття на слух, або аудіювання, є одним із найважливіших компонентів комунікації, оскільки найбільші труднощі в іншомовному навчанні викликає усне сприйняття іноземної мови. Важливість аудіювання на початковому етапі обумовлена необхідністю спілкуватися на побутовому рівні, але найголовніше для майбутніх студентів – розуміння лекцій, пояснень викладачів, спілкування з пацієнтами в процесі фахової підготовки.

Іноземний громадянин, спираючись на сформований досвід спілкування рідною мовою, прагне в новому мовному середовищі до обміну інформацією, що загалом характеризує процес комунікації [3]. На початковому етапі, за спостереженням психологів, участь у комунікативній діяльності підтримується на рівні міміки й жестів [2, с. 64], оскільки відсутні засоби формування й формулювання думки, які характерні для спілкування мовою, що вивчається.

Саме мовне середовище є стимулом для комунікативної діяльності в новому соціокультурному просторі, яка неможлива без достатньо сформованих навичок розуміння усної мови. Отже, метою перших занять мови як іноземної є навчання сприймати на слух різні звукові повідомлення: вказівки викладача, запитання й відповіді інших слухачів тощо. Звукові повідомлення можуть і мають бути різними: мова «свого» і «чужого» викладача, розповіді одногрупників, записи повідомлень про зупинки в транспорті, теле- або радіоінформація про погоду тощо. На подальших етапах вивчення мови доречно прослуховувати популярні в студентському середовищі пісні, переглядати епізоди фільмів мовою, що вивчається, з подальшим їх обговоренням і визначенням розуміння почутого.

Висловлювання для навчання аудіювання на різних етапах навчання мають відрізнятися за темою, лексико-граматичним наповненням і вимовлятися в різному темпі. На початковому етапі навчання відбираються найпростіші, найуживаніші висловлювання. Передбачається, що повідомлення містять тільки той мовний матеріал, який уже відомий слухачам (не більше 5% незнайомої лексики); вони мають звучати в нормальному темпі (від 80 до 124 слів за хвилину). Максимальний обсяг висловлювання – 1,5 хвилини звучання (не більше однієї сторінки друкованого тексту).

Під час аудіювання розуміння проходить стадії від усвідомлення форми висловлювання до розуміння його змісту. Цей процес ускладнений кількома чинниками: 1) недостатньою сформованістю навичок слухати без зорової опори на текст; 2) невмінням розділяти потік мовлення на синтагми й виділяти знайомі фонетичні, граматичні,

лексичні елементи.

При відборі текстів для навчання аудіювання на заняттях із наукового стилю мовлення доцільно враховувати наявність у текстах інформації, яка має пізнавальну цінність для майбутніх студентів-медиків, або яка вивчалася на заняттях із мови чи науково-природничих дисциплін і може слугувати опорою під час аудіювання. Спираючись на інформацію, яка вже частково знайома, слухачі швидше сприймають усне повідомлення й детальніше запам'ятовують його зміст. Доречно зауважити, що тексти для аудіювання мають відповідати рівню мовної підготовки на кожному етапі навчання.

У текстах для аудіювання допустимо використовувати мінімум незнайомого лексичного й граматичного матеріалу, без якого розуміння тексту неможливе. Граматичні форми, складні для розуміння, обговорюються й записуються до початку слухання, семантизуються незнайомі слова. Для полегшення сприйняття використовується наочність – схеми, картинки, малюнки, ілюстрації, фотографії, навчальні відеоресурси. Кожне повідомлення, яке прослуховується під час заняття, є не лише елементом формування навичок аудіювання, а й ефективним засобом розвитку усного мовлення, а наочність поживляє заняття, активізує діяльність, посилює зацікавленість роботою й увагу, тобто робить вивчення чужої мови зрозумілим і привабливим.

Рівень розуміння текстів з'ясовується, здебільшого, за допомогою тестів першого рівня з однією правильною відповіддю на запитання. Поступово збільшується розмір тексту, ускладнюється тип вправ. Якщо після прослуховування перших текстів слухачі мають відповідати на запитання «так» чи «ні» (перевіряється розуміння основного змісту) або надавати стислі відповіді, використовуючи слова з тексту (перевірка розуміння й формування слухової пам'яті), то далі вони відповідають на запитання, які готують до переказу тексту. Обов'язковими до текстів для аудіювання мають бути завданнями типу: «Чи були в тексті відповіді на запитання?», «Яке з тверджень Ви чули?» тощо. Наступним рівнем є запитання типу «Як Ви вважаєте ...?», «Як розумієте тезу про...?», відповідаючи на які слухачі мають самостійно зробити висновок із того, що вони почули.

Отже, навчання аудіювання як активного виду мовленнєвої діяльності методом від простого до складного сприяє формуванню навичок розуміння потоку мови, що є основою успішного спілкування, вільного говоріння, запису на слух, розуміння мови на побутовому й підготовку до розуміння на професійному рівні.

Список використаної літератури

1. Колосницька Г. В. Пути оптимального построения и оформления учебного аудиотекста (на материале русского языка как иностранного) / Г. В. Колосницька; под ред. А. А. Миролубова. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 94 с.
2. Леонтьев А. Н. Речевая деятельность и психология речи // Основы теории речевой деятельности. – М.: Наука, 1974. – С.64-72.
3. Платонов К. К. Психология / К.К. Платонов, Г.Г. Голубев. – М.: Высшая школа, 1973. – 256 с.
4. Практическая методика преподавания русского языка на начальном этапе / Н.С. Власова и др. – М.: Русский язык, 1990. – 234 с.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ – ЗАПОРУКА УСПІХУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ФАХІВЦЯ

Максимук О.Ю., Ляховська Т.Ю., Ляховська А.В.

Українська медична стоматологічна академія

Описано застосування інтерактивних методів навчання, які сприяють реалізації творчої активності студентів, підвищенню ефективності їхньої інтелектуальної праці, спрямованої на досягнення теоретичних знань, формування їхніх практичних умінь і навичок. Указано переваги інтерактивних методів навчання студентів порівняно з традиційними. Використання інтерактивних технологій навчання робить ефективним засвоєння фактичного матеріалу, дозволяє вдосконалити клінічне застосування теоретичних знань, сприяє розвитку особистісних і професійних якостей майбутнього медичного фахівця.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, робота в малих групах, професійний і особистісний розвиток майбутніх лікарів.

The application of interactive methods of study is described, which contribute to realization of creative activity of students, increase efficiency of their intellectual labor, aimed at realization of theoretical knowledge, formation of their practical skills. The advantages of interactive methods of studying students in comparison with traditional ones are indicated. The use of interactive learning technologies makes it possible to effectively learn the actual material, to improve the clinical application of theoretical knowledge and promotes the personal and professional qualities of the future medical specialist.

Key words: interactive learning methods, learning in small groups, professional and personal development of medical students.

Традиційні засоби й методи навчання не завжди сприяють розвитку ефективної діяльності й продуктивного мислення студентів. Багатьма дослідженнями доведено, що використання традиційних (пояснювально-ілюстративних) методів навчання у вищій школі малоефективне, тому що вони орієнтовані переважно на пам'ять, а не на мислення, мало сприяють розвитку творчих здібностей, самостійності, активності студентів. Дослідження американських учених Р. Карнікау і Ф. Макелроя виявили достовірну закономірність навчання: людина пам'ятає 10% прочитаного; 20% почутого; 30% побаченого; 50% побаченого і почутого; 80% того, що говорить сама; 90% того, до чого дійшла в процесі самостійної діяльності [1].

У сучасних умовах перевага надається активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів із використан-